

Verksamhets- och ekonomisk inriktning för Diabetesförbundet 2021-2024

Bakgrund

Diabetesförbundet har den senaste mandatperioden tagit krafttag kring den ekonomiska situationen i det centrala förbundet. Det ekonomiska resultatet har vänts från ett minusresultat på ca 11 miljoner år 2018, till en budget i balans med ett positivt överskott 2020.

Samtidigt är det viktigt att inse att arbetet med en hållbar utveckling för såväl ekonomin som verksamheten i Diabetesförbundet måste fortgå. Kostnaderna måste fortsatt hållas på en kontrollerad nivå och intäkterna måste öka.

Genom hårda ekonomiska åtstramningar i kombination med minskade kostnader för resor, kost och logi på grund av pandemin, har kostnaderna för det centrala förbundet över en tvåårsperiod minskat med nästan 40%. Parallellt har ett genomgripande strategiskt arbete (Utvecklingsuppdrag 2019-2021) genomförts på kansliet på beställning av både förbundsstyrelsen och Diabetesfondens styrelse, med stöd av affärsutvecklings- och revisionsföretaget PWC. Strategiarbetet har kommunicerats till Diabetesförbundets lokalföreningar genom en sammanfattande film samt genom en serie webinarier under hösten 2020. I webinarierna fanns möjlighet att ställa frågor till kansliets utredare och representanter från båda styrelserna.

Slutsatser ur strategiarbetet 2019-2021 - för en hållbar verksamhet och ekonomi:

1. Diabetesförbundet behöver öka och diversifiera intäkterna.
2. Insamling till Diabetesförbundet behöves för att optimera och samla intäktssflödet och kunna dela ut till både verksamhet för personer som lever med diabetes och till forskning genom vår stiftelsefond - Diabetesfonden.
3. En plan behöver arbetas fram för återuppbyggnad av en långsiktig hållbar verksamhet med stöd av ändamålsmedel från Diabetesfonden.

Konsekvenser av den ansträngda ekonomin – från stålbad till framtidstro

Det ekonomiska stålbadet från det tuffa underskottsåret 2018 har haft ett högt pris. Nödvändig bemanning på förbundskansliet som avyttrades under 2019 har medfört en ökad belastning på kvarvarande medarbetare. Besparingar har gjorts inom alla områden, vilket lett till begränsningar i Diabetesförbundets förmåga att på det nationella planet hantera de förväntningar som ställs på Diabetesförbundet både internt och externt.

Förbundsstyrelsen har tvingats ställa om till operativt arbete då det operativa tjänstemannauppgifterna för påverkansarbetet istället lagts på förbundsstyrelsen, som i sin tur fördelat arbetsuppgifterna mellan ordförande och vice ordförande. Detta gäller framförallt resurser för påverkansarbete på nationell nivå.

I ljuset av pandemin har även de ekonomiska förutsättningarna ökat på behovet av att arbeta i stort sett uteslutande digitalt under 2020 och början av 2021, något som dramatiskt påverkat Diabetesförbundets ekonomi i en positiv riktning.

Genom ett särskilt projekt "Projekt ökad Diabeteskunskap 2.0" har Diabetesfondens styrelse – som ett resultat av utvecklingsuppdraget 2019-2021 och i enlighet med ändamålet att sprida kunskap om diabetes, beslutat att stötta Diabetesförbundets förmåga att återupprätta kunskaps-spridnings- och påverkansarbetet under åren 2021-2023.

Från år 2024 är det avgörande att Diabetesförbundet har upprättat nya intäktskällor och ökat sina totala intäkter för att Diabetesförbundet inte återigen ska hamna i ett ekonomiskt utsatt läge. För detta krävs investering i uppbyggnaden av förbundets insamlingsverksamhet och satsning på samarbeten kring utförande av verksamhet.

Nuläge

De senaste årens stålbad har satt fingret på behovet av en långsiktig plan för en hållbar verksamhet och ekonomi i Diabetesförbundet. Här är några av behoven som framkommit i analysen:

Förflyttning från att vara "representant för diabetes" till att vara "representant för Diabetesförbundet"

Många olika diabetesaktörer ställer krav på Diabetesförbundet som viktig och tydlig aktör – och på de förtroendevalda som representanter Diabetesförbundet.

Diabetes är inte längre "bara en sjukdom", utan också en marknad med många olika aktörer. Aktörer som kan vara enskilda diabetesengagerade personer med många följare i sociala medier, företag som tjänar pengar på diabetesrelaterade produkter, medicin-och hjälpmedelsindustri.

Som Diabetesförbundet kompletterar och konkurrerar vi med alla aktörer, både i medialt utrymme och för att få intäkter genom medlemskap och gåvor till att arbeta med det som Diabetesförbundets medlemmar anser är viktigt. Idag är det inte självklart att bli medlem i ett förbund eller en förening, det gäller Diabetesförbundet och många andra liknande organisationer.

Det som gör Diabetesförbundet unikt är vår stora bredd i diabetesfrågorna och vår närvaro i stort sett i hela Sverige, på alla nivåer – nationell, regional och lokal nivå. Det ska vi värna! Det är därför särskilt viktigt att förtroendevalda i Diabetesförbundet respekterar och verkar på Diabetesförbundets uppdrag och utifrån förbundets stadgemässiga värdegrund.

I begreppet "förtroende" och "vald", ligger just att vara medveten om att man som förtroendevald har alla våra medlemmars förtroende och är vald att representera de värden och förväntningar som medlemmarna har. Ju starkare detta upplevs av omvärlden, desto starkare upplevs Diabetesförbundet som aktör.

För att tydliggöra förväntningarna på dem som uppbär en förtroendevald position i Diabetesförbundet föreslås att införa en Representantförsäkran. Försäkran undertecknas av förtroendevalda i förbundsstyrelsen med tillhörande råd och gäller för den period som personen uppbär rollen.

Balans mellan ideellt och professionellt

En långsiktigt hållbar verksamhet byggs utifrån en balans mellan det ideella och det professionella. För att skapa en stabilitet i Diabetesförbundet behöver en hållbar professionell tjänstemannastruktur finnas på Diabetesförbundets kansli som operativt leder och genomför riksstämmans och förbundsstyrelsens beslutade verksamhet under mandatperioden. På så sätt upprätthålls viktig struktur och kompetens som gör att det ideella engagemanget tas tillvara och kan användas på rätt sätt.

Omvänt skapar resursbrist i tjänstemannaorganisationen en försvagad ideell organisation, med påtagligt högre omsättning av resurser, mer sårbarhet och en högre administration av arvoden för operativt arbete som utförs av förtroendevalda.

Behov

Diabetesförbundet behöver bygga upp en effektiv insamlingsorganisation

Insamling från allmänhet och organisationer behöver bedrivas för att öka intäkterna och finansiera såväl Diabetesförbundet som Diabetesfondens ändamålsverksamheter. Diabetesförbundet behöver långsiktigt överta rollen som insamlingsverksamhet från Diabetesfonden, upprätta 90-konto samt bli medlem i Giva Sverige.

Diabetesförbundet behöver, som en del i att öka insamlingsintäkterna, i högre grad än som varit utan insamlingsverksamhet etablera samarbeten med större organisationer, i tillägg till insamling från allmänheten.

Hela livets Diabetesförbund – från barn till äldre

Diabetesförbundet har en unik ställning som det största och bredaste medlemsorganisationen på diabetesområdet i Sverige. Våra medlemmar är generellt sett både nöjda och trogna, och många har varit medlemmar en stor del av sitt liv. Därför behöver vi underlätta inträde i medlemskap så tidigt i debuten som möjligt, både genom ett attraktivt medlemserbjudande oavsett vilken fas i livet och vilken typ av diabetes man har. I syfte att stimulera återväxten av våra yngre medlemmar har en satsning på framtagande av en barnförsäkring gjorts under den senaste mandatperioden. För att ytterligare underlätta inträdet för de yngsta medlemmarna upp till 17 föreslås en sänkning av medlemsavgiften för barnmedlemmar från 100 kr till 50 kr per år. Med denna fördelning justeras även fördelningen mellan den centrala och den lokala delen av medlemsintäkten från 80 kr centralt respektive 20 kronor lokalt till 30 kr centralt och 20 kr lokalt. Förhoppningen är att medlemsintäkten på totalt 19 600 kr baserat på dagens 392 barnmedlemmar kan justeras genom att vi med satsningen kan rekrytera fler barnmedlemmar.

Fördelningen kommande mandatperiod enligt Förbundsstyrelsens förslag nr 3: 30 kr centralt och 20 kr lokalt.

Ökad digitalisering och ett kostnadseffektivt förhållningssätt till fysiska möten och sammankomster

Pandemin har tydliggjort att det i väsentligt högre grad än vad vi tidigare erfarit går att bedriva både interna möten och externa sammankomster digitalt. Även om det sociala inslaget av att mötas fysiskt är viktigt för "vi-känslan" är det av central betydelse att Diabetesförbundet tar vara på möjligheten att digitalt mötas både mer frekvent och kostnadsmässigt hållbart.

Att genomföra riksstämmor fysiskt med den kostnad och i den omfattning det tidigare medfört för Diabetesförbundet kommer inte att låta sig göras av ekonomiska skäl. Därför är det viktigt såväl att se över genomförandesätt som antal ombud på Riksstämman samt hur kostnader för genomförande ska fördelas under kommande mandatperiod.

Diabetesförbundet behöver tydliggöra rollen som kunskapscentrum

Diabetesförbundet behöver, för att tydliggöra rollen som kunskapscentrum (enl. stadgarna) göra en särskild satsning för att etablera oss som en nationell utbildningsaktör. Med en ökad digitalisering, som eskalerat tydligt under pandemin under 2020, har möjlighet skapats att leverera digitala utbildningar och föreläsningar.

Diabetesförbundet har märkt högt intresse för de föreläsningar i baskunskap om typ 2 samt hur man tar hand om sina fötter som prövats med positivt utfall. En uppbyggnad av Diabetesförbundet som ändamålsnära utbildningsleverantör ska också göras i syfte att öka antalet medlemmar och antalet gåvor till Diabetesförbundet.

Diabetesförbundet behöver också i syfte att kostnadstäckta satsningar för ökad kunskapsspridning, samarbeta med andra diabetesnära aktörer. Samarbeten ska ske i enlighet med gällande regelverk, t ex Läkemedelsindustrins etiska råd (LER) och riktlinjer för samverkan med diabetesnära aktörer, t ex inom hjälpmedelsindustrin.

Aktivitetsfond för lokalföreningarnas medlemsaktiviteter

Vid Riksstämman 2018 ändrades medlemskategorierna till huvudmedlem, supportmedlem och barnmedlem. I samband med detta omfördelades även delar av medlemsavgifterna vilket medfört att lokalföreningarna fått en högre intäktsnivå under mandatperioden. En genomlysning visar att intäkterna till lokalföreningarna ökat i alla föreningar under mandatperioden. Detta trots att antalet medlemmar minskat varje år under samma period.

Tyvärr är också en analys att många föreningar, redan innan pandemin satte begränsningar för genomförande av aktiviteter med fysisk närvaro, inte genomförde aktiviteter i den omfattning som höjningen av intäkter motsvarar.

Samtidigt finns det många föreningar som genomför aktiviteter och som i tillägg till egen finansiering söker externa finansieringskällor för att möjliggöra t ex barnlägerverksamhet.

I syfte att stimulera och möjliggöra en ökad omfattning av medlemsaktiviteter i Diabetesförbundets föreningar föreslås därför att Diabetesförbundet inrättar en nationell aktivitetsfond, där föreningarna kan ansöka om finansiering för medlemsaktiviteter. För att få finansiering till aktivitetsfonden bör delar av de intäkter som idag avsätts från Humanfonden direkt till föreningarna, istället avsättas till den nationella aktivitetsfonden. Aktivitetsfonden, med regler för ansökningsförfarande bör inrättas från år 2022. Aktivitetsfonden bör finansieras med 50% av intäkterna från Humanfonden som idag tillfaller föreningarna, ca 250 000 kr/år.

Diabetesförbundets nationella uppdrag samt föreningarnas uppdrag på regional och lokal nivå

Förväntningarna på Diabetesförbundet som påverkansaktör från medlemmar, omvärld och samarbetspartners är hög både på nationell och regional nivå. För att vi bättre ska matcha upp till förväntningarna krävs ett förtydligande av uppdragen på de olika nivåerna i organisationen, i syfte att utföra bästa möjliga verksamhet för medlemmarna och för att finansieringen av verksamheten ska kunna fördelas rättvist.

Det är viktigt att Diabetesförbundets organisation matchar omvärldens maktstruktur, där t ex landsting sedan 2019 bytt namn till region. I linje med detta behöver Diabetesförbundet också se över sin namn- och begreppsstruktur för att öka mandatet i vårt påverkansarbete.

Det är viktigt att vi fördelar resurserna på rätt sätt, och bemöter de nationella aktörerna nationellt, liksom de regionala och lokala aktörerna på våra respektive föreningsnivåer. Det kräver en tydligare gemensam struktur, där vi i högre grad planerar och genomför verksamhet tillsammans.

För att detta ska fungera behöver läns- (region)föreningarna ett förtydligt uppdrag att samplanera påverkansverksamheten med såväl det nationella förbundet som med de lokalföreningar som ingår i respektive region. En tydligare finansiering av det regionala påverkansuppdraget behöver inrättas genom fördelning av Humanfondspengarna, där uppdraget finansieras med 50% av intäkterna från Humanfonden som idag tillfaller föreningarna. En struktur för samplanering med förbundet nationellt ska arbetas fram under mandatperioden 2021-2024.

Humanfonden

Förslagen avseende finansiering av aktivitetsfond för lokalföreningarna respektive finansiering av det regionala påverkansuppdraget innebär att de totala intäkterna från Humanfonden fördelas enligt följande:
25% går till en aktivitetsfond för lokalföreningarna

Diabetes
förbundet

Verksamhets- och ekonomisk inriktning för Diabetesförbundet 2021-2024
Antagen vid Riksstämman 28-30 maj 2021

25% går till läns- (region)föreningarnas påverkansuppdrag
50% går till förbundets nationella verksamhet (oförändrat mot idag)

Förslag till beslut

För att uppnå en långsiktigt hållbar verksamhet och ekonomi i Diabetesförbundet yrkar Förbundsstyrelsen att Riksstämman beslutar:

- Att Diabetesförbundet arbetar för en långsiktigt hållbar verksamhet och ekonomi för mandatperioden 2021-2024 i linje med det som beskrivs i Verksamhets- och ekonomisk inriktning för Diabetesförbundet 2021-2024.
- Att Diabetesförbundet ska bedriva insamling till ändamålsverksamhet.
- Att digitala sammankomster ska övervägas i högre utsträckning för att effektivisera demokratisk dialog och beslutsfattande samt hålla nere kostnader.
- Att Diabetesförbundet genom samarbeten med externa partners ska öka förmågan att utföra ändamålsverksamhet inom t ex utbildning.
- Att intäkterna från Humanfonden ska fördelas på följande sätt:
 1. 25% av intäkterna ska gå till en nationell aktivitetsfond som lokalföreningarna kan ansöka om medel från för att utföra medlemsaktiviteter.
 2. 25% av intäkterna betalas ut till läns- (region)föreningarna i syfte att användas till påverkansverksamhet i samverkan med förbundet nationellt.
 3. 50% av intäkterna går till förbundets nationella verksamhet.
- Att en Representantförsäkran införs för att tydliggöra förväntningarna på dem som uppbär en förtroendevald position i Diabetesförbundet. Representantförsäkran undertecknas av förtroendevalda i förbundsstyrelsen med tillhörande råd och gäller för den period som personen uppbär rollen.